

ZESZYTY
KALISKIEGO TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ NAUK

19

LITERATKI, SPOŁECZNICZKI, REGIONALISTKI

Pod redakcją
Bogumiły Celer

KALISZ 2019
KALISKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK

RADA REDAKCYJNA

Prof. dr hab. Artur Kijas – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (przewodniczący)
Prof. nadzw. dr hab. Ewa Andrysiak – Uniwersytet Łódzki (zastępczyni przewodniczącego)
Doc. Olga Antonyk – Ukraińska Akademia Drukarstwa Lwów (Ukraina)
PhDr. Jan Chodějovský – Instytut Masaryka i Archiwum Czeskiej Akademii Nauk (Czechy)
Prof. dr. Constantin Geambașu – Uniwersytet w Bukareszcie (Rumunia)
Prof. dr hab. Dzierżymir Jankowski – GWSHM Milenium
Dr Vasyl Kmet' – Biblioteka Uniwersytetu im. Iwana Franki we Lwowie (Ukraina)
Prof. nadzw. dr hab. Piotr Łuszczkiewicz – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Mgr Tetyana Mykytyn – Lwowska Narodowa Galeria Sztuki im. B.G. Woźnickiego (Ukraina)
Prof. dr. Olimpia Mitric – Uniwersytet Stefana Wielkiego w Suczawie (Rumunia)
PhDr. Richard Šipek PhD – Muzeum Narodowe w Pradze (Czechy)
Prof. nadzw. dr hab. Krzysztof Walczak – Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa
im. Prezydenta S. Wojciechowskiego w Kaliszu
Dr inż. Mieczysław Arkadiusz Woźniak

RECENZENCI

dr hab. Katarzyna Dormus (prof. UP w Krakowie)
dr hab. Maciej Matwijów (prof. UWŕ)
dr hab. Bogumiła Staniów (prof. UWŕ)
prof. zw. dr hab. Hanna Tadeusiewicz (UŁ)
dr Sławomir Przygodzki
dr Agata Walczak-Niewiadomska (UŁ)

REDAKCJA

Bogumiła Celer

REDAKCJA JĘZYKOWA

Elżbieta Steczek Czerniawska

PROJEKT OKŁADKI

Jolanta Wdowczyk, Tadeusz Gaworzewski

OPRACOWANIE TYPOGRAFICZNE

Bogumiła Celer, Krzysztof Walczak

KOREKTA

Henryka Karolewska

Wersja papierowa jest pierwotną (referencyjną) wersją niniejszego czasopisma

*Dwieście dwudzieste wydawnictwo
Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk*

ISSN 1426-6547
e-ISSN 2657-8646

Kalisz 2019
Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk
UIW 38600

Druk i oprawa – Wydawnictwo „Witanet”; www.witanet.net

SPIS TREŚCI

Od redakcji	7
I. ARTYKUŁY	
Elżbieta Steczek Czerniawska – Rola kobiet w działalności społecznej i kulturalnej mieszkańców Kalisza	13
Marcin Mikołajczyk – Wiadomości o księgozbiorach prywatnych kobiet ziemi kaliskiej w aktach kancelarii notarialnych Kalisza z lat 1808-1866	22
Ewa Andrysiak – W kręgu kaliskich nauczycielek XIX i początków XX w.	38
Aneta Kolańczyk – Na co się przyda cała mądrość świata? Maria Konopnicka, czyli matka, kobieta, Polka	50
Ewa Andrysiak – Działalność Melanii Parzewskiej jako wzór aktywności kobiet na polu patriotycznym i społecznym	63
Monika Sobczak-Waliś – Helena Pajzderska. Literatka pod równikiem	74
Henryka Karolewska – Helena Dobrzyńska, nauczycielka i sercanka (1870-1920)	95
Anna Tabaka – Siostry: Maria Gałczyńska (1857-1930) i Emilia Bohowiczowa (1860-1954) jako animatorki życia kulturalnego i gospodarczego Kalisza na przełomie XIX i XX stulecia	103
Grażyna Schlender – Życie, miłość i walka Aleksandry Piłsudskiej w świetle jej wspomnień	124
Bogumiła Celer – Przyczynek do dziejów kaliskiego oddziału Narodowej Organizacji Kobiet (W świetle materiałów archiwalnych i prasowych oraz pamiątkowego albumu Ireny Horbowskiej-Zarankowej)	140
Henryka Karolewska – Z Kaukazu do Kalisza. Olga Koczerzewska, Klara i Róża Skolimowskie w międzywojennym Kaliszu	172
Jadwiga Miłuśka-Stasiak – Łucja Pinczewska-Gliksman – kobieta o niezwykłym charakterze i życiorysie	185
Joanna Montelatic – Głosa do portretu Wandy Marii Karczewskiej – nieprzeciętnej kaliszanki	195
Sylvia Liseling-Nilsson – Hanna Czajkowska-Kroczevska – graficzka, malarka, ilustratorka. Analiza twórczości na przykładzie ilustracji do książek Astrid Lindgren	201

II. RECENZJE I OMÓWIENIA

Tertium Datur. O monografii życia i działalności Felicji Łączkowskiej. Ewa Andrzyśiak, Henryka Karolewska, Felicja Łączkowska (1859-1932): nauczycielka i działaczka społeczna, Kalisz 2018 (Małgorzata Juda-Mieloch) ...	209
Anna Tabaka, Wszystko dla pań : alternatywny przewodnik po Kaliszu, Kalisz 2018 (Ryszard Bieniecki)	211
Agnieszka Słupianek, Dzieje miejscowości Brzezie w świetle źródeł, II wyd., Pleszew 2018 (Marcin Mikołajczyk)	214

III. SPRAWOZDANIA

Szkoła Kaliska i jej budynek, Kalisz, 24 października 2019 r. – Marcin Mikołajczyk	219
Kobiety Polsce, Polska kobietom 1918-2019, Warszawa, 18-19 listopada 2019 r. – Henryka Karolewska	223
Inwentaryzacja i digitalizacja spuścizny Adama Chodyńskiego ze zbiorów Archiwum Diecezjalnego we Włocławku. Sprawozdanie z realizacji projektu – Bogumiła Celer	229

IV. Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Krystyna Kozieł-Poklewska (1933-2019) – Hanna Tadeusiewicz	237
Małgorzata Paszyn (1960-2019) – Ewa Obała	239

V. Z ŻYCIA TOWARZYSTWA

Wydawnictwa Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk – Henryka Karolewska	242
Bibliografia Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk – Henryka Karolewska	246
Kronika KTPN – Ewa Obała	247
Rejestr członków Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk	257
Noty o autorach	263
Oferta wydawnicza KTPN	265

TABLE OF CONTENTS

A word from the editor	7
I. ARTICLES	
Elżbieta Steczek Czerniawska – The role of women in the social and cultural activities of Kalisz residents	13
Marcin Mikołajczyk – Information about private collections of women of the Kalisz land in the files of notary offices of Kalisz from the years 1808-1866	22
Ewa Andrysiak – In the circle of Kalisz teachers of the 19th and the beginning of the 20th century	38
Aneta Kolańczyk – What will the whole world wisdom be used for? Maria Konopnicka, or mother, woman, pole	50
Ewa Andrysiak – Melania Parczewska’s activities as a model of women’s activity in the patriotic and social field	63
Monika Sobczak-Waliś – Helena Pajzderska. A literate woman under the equator	74
Henryka Karolewska – Helena Dobrzyńska teacher and handmaid of the sacred heart of Jesus (1870-1920)	95
Anna Tabaka – Sisters: Maria Gałczyńska (1857-1930) and Emilia Bohowiczowa (1860-1954) as animators of Kalisz’s cultural and economic life at the turn of the 19th and 20th centuries	103
Grażyna Schlander – Life, love and fight of Aleksandra Piłsudska in the light of her memories	124
Bogumiła Celer – A reason for the history of Kalisz division of National Women’s Organization (In the light of archival and press materials and the memorial album of Irena Horbowska-Zarankowa)	140
Henryka Karolewska – From caucasus to Kalisz. Olga Koczerzewska, Klara and Róża Skolimowska in the interwar Kalisz	172
Jadwiga Stasiak-Miluśka – Łucja Pinczewska-Gliksman – a woman of an unusual character and life	185
Joanna Montelatic – A note to the portrait of Maria Karczewska – a unique Kalisz resident	195
Sylvia Liseling-Nilsson – Hanna Czajkowska-Kroczevska - graphic, painter, illustrator. Analysis of work on the example of illustrations for Astrid Lindgren books	201

II. REVIEWS AND DISCUSSIONS

Tertium Datur. On the monograph on the life and activities of Felicja Łączkowska. Ewa Andrysiak, Henryka Karolewska, Felicja Łączkowska (1859-1932): teacher and social activist, Kalisz 2018 (Małgorzata Juda-Mieloch)	209
Anna Tabaka, Wszystko dla pań : alternatywny przewodnik po Kaliszu, Kalisz 2018 (Ryszard Bieniecki)	211
Agnieszka Słupianek, Dzieje miejscowości Brzezie w świetle źródeł, II wyd., Pleszew 2018 (Marcin Mikołajczyk)	214

III. REPORTS

Kaliska School and its building, Kalisz, 24 October 2019 – Marcin Mikołajczyk	219
Women for Poland, Poland for women 1918-2019, Warsaw, 18-19 November, 2019 – Henryka Karolewska	223
Inventory and digitisation of the legacy of Adam Chodyński from the collections of the Diocesan Archives in Włocławek. Project implementation report – Bogumiła Celer	229

IV. OBITUARY NOTICES

Krystyna Koziół-Podlowska (1933-2019) – Hanna Tadeusiewicz	237
Małgorzata Paszyn (1960-2019) – Ewa Obała	239

V. ASSOCIATION'S ACTIVITY

Publications by Kalisz Society of Friends of Sciences (KTPN) – Henryka Karolewska	242
Bibliography of Kalisz Society of Friends of Sciences (KTPN) – Henryka Karolewska	246
Chronicle of KTPN – Ewa Obała	247
The list of members of Kalisz Society of Friends of Sciences	257
Authors' notes	263
Publications by KTPN	265